

Krajanské listy – duben 2015

Vydává Velvyslanectví České republiky v Pretorii ve spolupráci s českými krajany
v Jihoafrické republice.

Náměty a příspěvky zasílejte na adresu: maria.ramsova@seznam.cz
Redakce a Velvyslanectví České republiky v Pretorii neručí za obsah zaslaných příspěvků.
Redakční rada: Radek Nedvěd, Mária Ramsová, Mirka Schullerová

Vážení a milí krajané,

na úvod bychom Vás chtěli pozvat na putovní výstavu „Jan Hus roku 1415 a 600 let poté“, která bude na konci dubna a v květnu představena v pěti jihoafrických městech.

V těchto Krajanských listech Vám pak přinášíme mnoho zajímavých zpráv, připomeneme si například i osobnost Miroslava Ondříčka, zavítáme do Třebíče a lázní Jeseník a dočteme se i o českém vynálezu – kostce cukru.

Přejeme Vám klidný duben.

Vaše redakce

OBSAH

INFORMACE VELVYSLANECTVÍ ČR V PRETORII	2
ROZVRH KONZULÁRNÍCH DNŮ V KAPSKÉM MĚSTĚ V KVĚTNU 2015.....	2
VÝBĚR ZE ZPRÁV	3
ČEŠI MAJÍ VÝRAZNĚ VYŠŠÍ ÚSPORY NEŽ DLUHY.....	3
Z ČEHO LIDÉ PLÁNUJÍ ŽÍT V DŮCHODU?.....	4
ČEŠI PRŮJEZD AMERICKÉHO KONVOJE VÍTALI, UKÁZAL PRŮZKUM	5
POČET OBYVATEL ČR OPĚT ZAČAL RŮST, POPULACE ALE STÁRNE.....	5
ČESKÉ OSOBNOSTI: MIROSLAV ONDRÍČEK.....	5
PAMÁTKY UNESCO: TŘEBÍČ	6
ČESKÉ LÁZEŇSTVÍ: JESENÍK.....	7
ZAJÍMAVOSTI.....	8
MĚSÍC A SLUNCE PŘEDVÁDĚLY NA OBLOZE ÚCHVATNOU PODÍVANOU	8
PRŮLOM V LÉČBĚ LEUKÉMIE: ČEŠTÍ LÉKAŘI TRANSPLANTOVALI KOSTNÍ DŘEŇ	
DÁRCE SHODNÉHO JEN NAPŮL	9
EKOLOGOVÉ VYFOTILI NA ŠUMAVĚ VLKA.....	9
KOSTKA CUKRU – ČESKÝ VYNÁLEZ.....	9
APRÍL MÁ POBAVIT A ODVÉST POZORNOST OD VŠEDNÍCH STAROSTÍ	10
ČEŠTINA.....	11
ZE ŽIVOTA NAŠICH KRAJANŮ	11
ZÁBAVA	12
HUMOR.....	12
RECEPTY	13
ZDRAVÍ.....	16
SPRÁVNÁ ŘEŠENÍ.....	16

INFORMACE VELVYSLANECTVÍ ČR V PRETORII

(Kontakt: Embassy of the Czech Republic, 936 Pretorius Street, Arcadia, Pretoria,
P.O. Box 13671, Hatfield 0028-Pretoria, e-mail : consulate_pretoria@mzv.cz, tel.: 012 431 2380,
fax: 012 431 2398)

POZVÁNKA NA VÝSTAVU O JANU HUSOVI

Rádi bychom Vás pozvali na výstavu připomínající osobnost Jana Husa, která se koná při příležitosti 600. výročí jeho upálení. Výstava nese název „Jan Hus roku 1415 a 600 let poté“ a na 14 barevných výstavních panelech připomene jeho život, učení a význam pro náboženské a církevní dějiny. Panely jsou dvojjazyčné v českém a anglickém jazyce. Výstava, kterou vytvořili historici z Husitského muzea v Táboře, je organizována ve spolupráci s Moravskou církví (Moravian Church in South Africa) a teologickou fakultou University of Pretoria.

Níže uvádíme místa a dny, kdy se výstava bude konat. Jelikož je však výstava stále s našimi partnery připravována, nejsou tyto informace vždy úplné. Přesné údaje (adresa místa, návštěvní hodiny, zahájení výstavy) budou uveřejněny na webových stránkách velvyslanectví ČR v Pretorii www.mzv.cz/pretoria a krajanům, na něž máme e-mailové kontakty, zašleme pozvánku elektronicky. V případě zájmu se můžete též dotázat telefonicky.

Kapské Město: 28.4. – 7.5.2015

Pretoria: 5.5. – 8.5.2015

5.5.2015 od 12.00 do 13.00: veřejná přednáška (přednese Prezident Moravian Church in South Africa Rev. Brian Abrahams)

kde: University of Pretoria, Theology Building 2-1

5.5.2015 od 13.00 do 14.00: zahájení výstavy

kde: University of Pretoria, Old Merensky Library

Genadendal: 9.5. – 15.5.2015

Port Elizabeth: od 18.5. (zahájení výstavy)

Matatiele: zahájení cca týden po zahájení výstavy v Port Elizabeth

V případě Vašeho zájmu zúčastnit se zahájení výstavy v Kapském Městě a Pretorii Váš zájem prosíme potvrďte na pretoria@embassy.mzv.cz nebo tel. 012 431 2380.

ROZVRH KONZULÁRNÍCH DNŮ V KAPSKÉM MĚSTĚ V KVĚTNU 2015

Konzulární dny v Kapském Městě se budou konat ve dnech 11. – 12. května 2015.

Úřední hodiny většinou mezi 8.00 – 15.00 na adrese Visegrádského domu (bývalého Generálního konzulátu ČR), Fleetwood Avenue 2, Claremont. Pro vyřízení Vašich žádostí **je nutné si předem sjednat schůzku** prostřednictvím Velvyslanectví ČR v Pretorii (consulate_pretoria@mzv.cz nebo na telefonním čísle 012 4312380).

Ve Visegrádském domě nelze podat žádost o vízum.

INZERÁTY / ŽÁDOSTI / OZNÁMENÍ

Výuka češtiny a angličtiny od začátečníků až po velmi pokročilé, od dětí až po důchodce.

Individuální přístup. Kontakt: Radka Hejmalová-Millar, mobilní telefon 0824681401, e-mail RadkaHej@gmail.com

Kvalifikovaná soudní překladatelka nabízí vypracování překladů z češtiny do angličtiny a z angličtiny do češtiny (případně z a do ruštiny a němčiny). Kontakt: Radka Hejmalová-Millar, mobilní telefon 0824681401, e-mail RadkaHej@gmail.com.

Naučte se šít jako profesionálky a oblékejte se podle svých představ.

HODINY ŠITÍ pro začátečníky i pokročilé

Individuální přístup a zdokonalení vašich dovedností jsou u nás zaručeny.

Specializujeme se také na **DESIGN A ZAKÁZKOVÉ ŠITÍ** svatebních šatů; večerních, business a vycházkových oděvů.

Najdete nás v Centurion.

VOLEJTE 0834484795 – Petra

Villa Klara B&B nabízí ubytování v luxusně vybavených pokojích v srdci Johannesburgu v Northcliffu. Guesthouse je vhodně situován velmi blízko nákupního střediska Cresta.

Ideální pro byznysovou klientelu díky své poloze. (CBD 15minut, Sandton 20minut, N1 7 minut, nemocnice 10 minut)

Pokoje mají WiFi spojení.

Pro více informací navštivte naši webovou stránku www.villaklara.co.za

Rezervace: klara@villaklara.co.za či 011 478 2513. Denně od: 08:00 do 17:00.

At Villa Klara, the customer always comes first

VÝBĚR ZE ZPRÁV

ČEŠI MAJÍ VÝRAZNĚ VYŠŠÍ ÚSPORY NEŽ DLUHY

Více než pětina Evropanů splácí nějaký nehypoteční úvěr a zároveň spoří. Průměrný Evropan má přitom naspořen 1,5 násobek dlužné částky, takže by své závazky mohl bez problémů a s rezervou splatit. Češi dokonce evropský průměr s poměrem 164 procent úspor vůči dluhu převyšují. Ukázal to mezinárodní průzkum agentury Ipsos ve 13 zemích Evropy na vzorku více než 12 500 lidí.

Podle Libora Vaníčka z ING Bank mohou mít lidé racionální důvody k tomu, proč čerpají úvěr, i když mají nějaké peníze naspořeny. Jedním z nich může být například to, že chtějí mít po ruce neustále rezervu na neočekávané výdaje.

Dalším důvodem může být i to, že současné velmi nízké úrokové sazby u hypotečních úvěrů mohou vyvolávat nesprávný dojem, že stejně příznivé jsou i úroky z ostatních dluhů. „To však nebývá pravda a rozdíl v úrokových sazbách hypotečních a nehypotečních úvěrů je v praxi často velmi významný,“ doplnil Vaníček. Odborníci proto lidem doporučují, aby si v případě, že mají vysoké úspory a zároveň

splácejí nehypoteční úvěr, porovnali úrokové sazby obou produktů a část dluhu případně z úspor splatili. Denně totiž Evropané zaplatí až 880 miliónů korun na úrocích z úvěrů, které by si mohli splacením dluhu ušetřit.

Nejvíce naspořeno mají Španělé, jejichž úspory převyšují dluhy dokonce trojnásobně. Po nich následují Belgičané a Britové. Závazky by naopak z úspor nedokázali pokrýt například Francouzi, Turci nebo Rakušané. Z průzkumu také vyplynulo, že by své závazky dokázalo okamžitě splatit šest z deseti Evropanů. Zbýlých 40 % by dluhy mohlo alespoň snížit. V České republice by mohla splatit závazky z úspor nadpoloviční většina obyvatel (56 %).

Zdroj: Novinky.cz

Z ČEHO LIDÉ PLÁNUJÍ ŽÍT V DŮCHODU?

Osm z deseti Čechů předpokládá, že v penzi budou žít především ze starobního důchodu vypláceného státem. Ukázal to opakovaný průzkum agentury SC&C pro Českou bankovní asociaci mezi tisícovkou zástupců české populace. Před devíti lety, kdy agentura provedla průzkum poprvé, výsledky ukázaly, že na starobním důchodu jako zdroji příjmu ve stáří bude závislých 90 procent populace.

„Míra závislosti na státním starobním důchodu se sice snižuje, přesto ale stále zůstává vysoká. Je však patrné, že zdroje na důchod se více diverzifikují – lidé chtějí využít různé formy pojištění, stavební spoření, ale samozřejmě i úspory. Ty stejně jako v roce 2006 patří k nejzásadnějším,“ upřesnila Jana Hamanová ze společnosti SC&C.

V roce 2006 téměř polovina Čechů plánovala financovat svůj život v důchodu právě z peněz, které si dokázala naspořit. Po devíti letech se jejich počet snížil, na úspory se spoléhají dvě pětiny Čechů. Podobně lidé smýšlejí i o úložkách na penzijním připojištění, zatímco v roce 2006 s nimi jako se zdrojem příjmu v důchodu počítala více než polovina lidí, v roce 2015 jich je jen třetina. Na druhou stranu se Češi v současnosti proti předchozímu období více spoléhají na peníze, které získají ze stavebního spoření či životních pojistek a také z výnosů svých investic.

Je zbytečné rozebírat, proč je vhodné vytvořit si v domácnosti finanční rezervu. Každý z nás by měl mít stranou částku, která by mu v případě výpadku příjmů dokázala pokrýt náklady na tři až šest měsíců. Z průzkumu vyplynulo, že finanční rezervu mají v současnosti dvě třetiny lidí. Ovšem ne všichni by s ní dokázali vydržet delší dobu. Více než pětina lidí majících stranou nějaké peníze by s úsporami vystačila pouhý měsíc, necelá pětina pak dva až tři měsíce. Každému sedmému Čechovi by úspory k zachování současné životní úrovně stačily maximálně na půl roku. Pětina lidí by z finanční rezervy zvládla žít sedm měsíců až rok a déle než rok by se to zadařilo jen 8 %. Zajímavé je, že jen z úspor by se déle než rok dařilo žít především lidem nad 60 let věku. Velká skupina lidí – celá jedna třetina – nemá žádnou finanční rezervu, stává se tak ohroženou skupinou pro případné nekalé praktiky různých predátorských poskytovatelů půjček.

Zdroj: novinky.cz

ČEŠI PRŮJEZD AMERICKÉHO KONVOJE VÍTALI, UKÁZAL PRŮZKUM

Češi nevnímali průjezd amerického konvoje jako ohrožení, ale jako partnerství. Ukázal to průzkum vnímání průjezdu amerického konvoje Českou republikou, který provedla agentura Phoenix research on-line ve dnech 18. 3. 2015 - 22. 3. 2015 na vzorku 388 respondentů metodou on-line. Konvoj jednotek U.S. Army dostal název Dragoon Ride (Dragounská jízda). Tvořilo ho téměř 120 vozidel při cestě z Pobaltí do Německa a projel šesti zeměmi střední a východní Evropy. V Česku mezi 29. březnem a 1. dubnem.

Celých 68 % respondentů vědělo o tom, že Českou republikou projede americký konvoj mezi 29. březnem a 1. dubnem 2015. Více než třetina oslovených tuto informaci neznala. Na otázku, zda berou průjezd vojenského konvoje jako ohrožení České republiky, odpovědělo 78 % respondentů záporně. Pouze 8 % dotázaných vnímalo tuto akci jako ohrožení českého státu. Zbývajících 14 % oslovených nevědělo. Většina oslovených, a to 57 %, vnímalo vládní ochotu povolit průjezd amerického konvoje jako ukázkou soudržnosti NATO v Evropě. Desetina respondentů se nedokázala rozhodnout a 33 % dotázaných tento pohled na americký průjezd českým státem odmítalo.

Zdroj: <http://domaci.eurozpravy.cz/>

POČET OBYVATEL ČR OPĚT ZAČAL RŮST, POPULACE ALE STÁRNE

Počet obyvatel České republiky v roce 2014 vzrostl na 10 538 300 osob. Podle Českého statistického úřadu (ČSÚ) je meziroční přírůstek o 25 900 osob nejvyšší od roku 2010. Průměrný věk obyvatel je 41,7 let.

Za nárůstem počtu obyvatel je především migrace. Zahraničním stěhováním narostl počet obyvatel o necelých 22 tisíc osob. Do ČR se přistěhovalo přes 41 tisíc osob, což je nejvíce od roku 2008. Počet vystěhovalých byl 20 tisíc. Mezi imigranty i vystěhovalými převládali občané Ukrajiny. Dalším faktorem nárůstu počtu obyvatel je počet narozených dětí. Ten se podle předběžných údajů meziročně zvýšil na téměř 110 tisíc. „Jde o nejvyšší počet za poslední čtyři roky,“ konstatovali statistici. Loni zároveň podle předběžných údajů zemřelo necelých 106 tisíc osob, což je nejméně za posledních šest let. I nadále pokračuje stárnutí tuzemské populace.

Průměrný věk 41,7 meziročně stoupl o 0,2. Statistici rovněž upozornili, že podíl seniorů ve věku 65 a více let je již 17,8 procenta. Nízký počet zemřelých statisticky zvedl naději na dožití o zhruba půl roku. V roce 2013 byl tento věk 75,2 let pro muže a 81,1 let pro ženy. I nadále pokračoval růst podílu dětí narozených mimo manželství. V úhrnu mezi roky 2013 a 2014 vzrostl ze 45,0 na 46,7 %.

Zdroj: novinky.cz
Rubriku připravila: Mária Ramsová

ČESKÉ OSOBNOSTI: MIROSLAV ONDŘÍČEK

Narodil se 4. listopadu 1934 v Praze, zemřel – 28. března 2015. Český kameraman a jeden z tvůrců České nové vlny. Byl dlouholetým spolupracovníkem Miloše Formana.

Základní školu dokončil v roce 1949 a jako syn živnostníka nesměl studovat. Nastoupil do učebního oboru, kde se učil práci se železem, a o rok později přešel do učebního oboru filmového laboranta. Po ukončení učebního oboru nastoupil do laboratoří Barrandovských ateliérů, následně se stal asistentem kamery a později asistentem zpravodajského filmu.

Začal studovat večerní školu filmové tvorby na FAMU v Praze.

Teprve po dvanácti letech se dostal k práci na celovečerních filmech, kdy jako kameraman začal spolupracovat na filmech Miloše Formana a Ivana Passera. Miroslav Ondříček se podílel jako kameraman na čtyřech desítkách celovečerních filmů, polovinu z nich natočil v zahraničí. Spolupracoval i s českým režisérem Vávrou, americkým režisérem Mendelem, Hillem a Angličanem Lindsayem Andersonem.

Mezi nejslavnější filmy, na kterých se podílel, patří: Lásky jedné plavovlásky, If, Hoří, má panenko, O Lucky Man, Vlasy, Ragtime, Amadeus, Valmont, Taking Off. Byl členem správní rady Filmové akademie Miroslava Ondříčka v Písku a byl členem dozorčí rady akciové společnosti SK Slavia Praha - fotbal.

Ocenění:

- 1981 nominace na Oscara (Ragtime)
- 1984 nominace na Oscara (Amadeus)
- 1999 Český lev za dlouholetý přínos českému filmu
- 2003 cena za celoživotní dílo v makedonské Bitole
- 2004 cena Americké unie kameramanů za přínos mezinárodní kinematografii v Los Angeles
- 2004 Křišťálový globus za umělecký přínos světové kinematografii na karlovarském festivalu
- 2005 cena za celoživotní dílo Asociace českých kameramanů
- 2006 Medaile Za zásluhy I. stupně

Poslední rozloučení s kameramanem Miroslavem Ondříčkem, který zemřel v sobotu 28. března, se konalo v úterý 7. dubna 2015 v bazilice sv. Petra a Pavla na Vyšehradě v Praze.

Zdroj: novinky.cz, <http://cs.wikipedia.org/>

PAMÁTKY UNESCO: TŘEBÍČ

Počátky města se datují od přelomu 11. a 12. století, kdy zde moravská knížata založila benediktinský klášter. Díky své poloze na březích řeky Jihlavy (která tvoří přirozenou osu města) a štědrosti zakladatelů se stalo toto místo významným střediskem náboženského života a vzdělanosti. Přestože byla Třebíč v minulém století průměrným okresním městem, je dnes se čtyřiceti tisíci obyvateli významným centrem celého regionu. Vedle silného ekonomického zázemí a kvalitních služeb nabízí dnes město pestrou paletu možností aktivního odpočinku v malebném prostředí podhůří Vysočiny. Putování za unikátními památkami Třebíče, které mají své důležité místo v kulturních dějinách českého národa, vás přivede do města moderního, pohostinného a malebného zároveň. Bazilika sv. Prokopa a židovská čtvrť byly na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO zapsány v roce 2003.

Původně byla bazilika sv. Prokopa zasvěcena Panně Marii, ale kvůli celkové devastaci během mnoha válek byl objekt více jak 200 let užíván výhradně ke světským účelům. Po obnově byla bazilika zasvěcena sv. Prokopovi a opět využívána církví. K nejcennějším částem baziliky patří krypta s původní, více než 700 let starou výřevnou stropu. Současnou podobu interiéru baziliky vytvořil Kamil Hilbert v letech 1924-1935.

Třebíč kdysi patřila k významným střediskům židovské kultury na Moravě a unikátně zachovaná židovská čtvrť je němým svědectvím soužití Židů a křesťanů. Židovská čtvrť s hustou zástavbou zahrnuje více jak 120 obytných domů, které doplňují objekty bývalých židovských institucí - radnice, školy, rabinátu a chudobince. Zadní synagoga navíc nabízí ve své expozici dobové informace o historii židovské čtvrti. Přední synagoga dnes slouží jako modlitebna Československé církve husitské. Původní židovský hřbitov byl v 17. století přemístěn na severní svah kopce Hrádek, kde je dnes k vidění kolem 3 000

kamenných náhrobků, z nichž nejstarší pochází z roku 1631.

Hned po Jeruzalému jsou třebíčské židovské památky jedinými, které byly samostatně zapsány na seznam UNESCO. Možná nevíte, že když se k Třebíči blížila Žižkova vojska, opat kláštera nařídil, aby se veškeré cennosti řádu pečlivě zabalily do rezného plátna a ukryly v labyrintu chodeb pod klášterem. Žižka ale jenom párkrát vystřelil a pokračoval s oddílem dál na východní Moravu a do Uher. I když protentokrát vyvázl třebíčský klášter bez úhony, nechal opat většinu pokladu ukrytou v podzemí. Po jeho smrti prý upadlo místo úkrytu v zapomnění, a tak poklad čeká dodnes na svého objevitele.

Zdroj: unesco-czech.cz
Rubriku připravila: Mária Ramslová

ČESKÉ LÁZEŇSTVÍ: JESENÍK

Toto lázeňské centrum, ležící na severozápadě Moravy, se může právem nazývat perlou jeseníckých hor. V jeho okolí vyvěrá z nitra země okolo 80 pramenů velmi kvalitní horské vody, přičemž každý z nich má své jedinečné složení a originalitu, která je podtržena osobitým názvem.

Procházka po malebných stezkách vedoucích k nim je jednou z nejpoblárnějších aktivit místních obyvatel i hostů jeseníckých lázní, v nichž panuje nádherné počasí v kteroukoliv roční dobu.

Za svou existenci a pozdější proslulost vděčí Priessnitzovy léčebné lázně Vincenzi Priessnitzovi.

Vincenz Priessnitz, místní lidový léčitel, nazývaný „vodní lékař“, založil první vodoléčebné centrum a hydroterapeutický institut na světě. Díky tomu se Jeseník proslavil jako „kolébka současné balneologie“.

Léčebné indikace

Dospělí + děti a dorost: nemoci z poruchy výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, nemoci dýchacího ústrojí, duševní poruchy, nemoci kožní, nemoci onkologické.

Volný čas

Návštěvníkům jsou k dispozici tenisové kurty, hřiště pro minigolf, bazén s vířivkou, protiproudem a vodopádem, nízké lanové aktivity, volejbalové a nohejbalové hřiště, dětská hřiště s multifunkční herní sestavou. Hosté mohou využít velmi dobrých podmínek pro pěší turistiku a nordic walking nebo projížďky na kole či terénních koloběžkách. V zimě je zde ideální místo pro běžecké i sjezdové lyžování a bruslení na umělém kluzišti. Za příjemně a účelně strávený čas lze považovat podstoupení některé ze zajímavých procedur: masáž lávovými kameny, Ayus Lomi, Shiatsu, computerová kineziologie, thajská masáž nohou, bylinné, přísadové a rašelinové koupele, Priessnitzova pohybová terapie, křišťálová či medová masáž, parafínové a rašelinové obklady, medovo-mléčný zábal, ruční i přístrojová lymfodrenáž, nově i vinné, květinové či relaxační pivní koupele. Návštěvníci mohou nově okusit také Saunový svět, který zahrnuje aroma, finskou a parní saunu, Priessnitzův chodníček, ochlazovací bazének a whirlpool pro 6 osob včetně prostoru pro odpočinek.

Výlety do okolí

Rejvíz, Praděd, zámek Jánský Vrch, jeskyně Na Pomezí, jeskyně Na Špičáku, Červenohorské sedlo, ruční papírna Velké Losiny, zlatorudné mlýny, rozhledny Zlatý Chlum a Biskupská kupa, adrenalin park Česká Ves...

Zdroj: <http://lecebne-lazne.cz>

ZAJÍMAVOSTI

MĚSÍC A SLUNCE PŘEDVÁDĚLY NA OBLOZE ÚCHVATNOU PODÍVANOU

Úchvatnou podívanou, která v Česku nebude k vidění dalších 11 let, vytvářelo na obloze v pátek 20.března, částečné zatmění Slunce. Tmavá plocha Měsíce začala ukrajoval jasný sluneční disk krátce po půl desáté. Fáze největšího zatmění Slunce byla v 10:45. Tento astronomický jev skončil okolo 11:57. Časy pozorování v tuzemsku se lišily v řádu minut – čím více na západ, tím dříve byl postup pozorovatelný.

Sledovat zatmění Slunce pouhým okem je velmi nebezpečné. Zrak pozorovatelů neochrání ani sebelepší sluneční brýle. Zakoupit si je možné ve hvězdárnách a některých lékárnách speciální papírové brýle za méně než sto korun. Použít se pro sledování může také buď svářečské sklo s hustotou 13 a více, nebo obyčejný kinofilm.

Na další pozorování zatmění si budeme v tuzemsku muset počkat až do roku 2026, půjde však opět pouze o částečné se zhruba 88% zákrytem. Zcela se sluneční disk za tmavou plochu Měsíce schová nad naším územím až 7. října 2135.

Jak vzniká zatmění Slunce

Aby nastalo zatmění Slunce, musí mezi něj a Zemi vstoupit Měsíc, který se zrovna nachází v novu. Jediná přirozená družice naší planety zakryje sluneční disk buď zcela, nebo částečně. Tento astronomický jev doprovází několik charakteristických prvků.

Kromě výraznější záře sluneční koróny, tedy žhavých plynů unikajících z fotosféry Slunce, se mohou na obloze objevit uprostřed dne také hvězdy a dokonce i některé planety. Kromě setmění může dojít také k ochlazení.

Zatmění Slunce mohou doprovázet také neobvyklé reakce zvířat, která se často cítí zmateně a dezorientovaně. To je i jeden z důvodů, proč byl tento astronomický jev v minulosti spojován s různými náboženskými událostmi a byly mu přisuzovány mystické významy.

Zdroj: novinky.cz/

PRŮLOM V LÉČBĚ LEUKÉMIE: ČEŠTÍ LÉKAŘI TRANSPLANTOVALI KOSTNÍ DŘEŇ DÁRCE SHODNÉHO JEN NAPŮL

Lékařům v pražském Ústavu hematologie a krevní transfúze (ÚHKT) se poprvé podařilo transplantovat pacientce s leukémií kostní dřeň od dárce, který byl shodný jen z poloviny. Ředitel ústavu Petr Cetkovský má za to, že průlomová transplantace umožní najít dárce téměř každému z pacientů.

ÚHKT použil metodu, která umožňuje transplantaci i u pacientů, u nichž donedávna nepřicházela do úvahy, uvedl Cetkovský. Nový postup objevili lékaři v USA, nyní se rozšiřuje do Evropy. Spočívá v tom, že pacient dostává po transplantaci cytostatikum, které se dosud používalo jen před transplantací.

„Zcela klíčový je objev, že dávku musí pacient dostat přesně mezi třetím a pátým dnem po zákroku. Jen tak se totiž podaří zabránit imunitní reakci a organismus kostní dřeň neodmítne,“ řekl. Připomněl, že dosud při vyšetřování transplantačních antigenů HLA mezi dárce a příjemcem byla požadována shoda aspoň osmi z deseti znaků. Nyní mohou lékaři využít dárce jen napůl shodné, což jsou rodiče, děti a někteří ze sourozenců nemocného.

Zdroj: novinky.cz

EKOLOGOVÉ VYFOTILI NA ŠUMAVĚ VLKA

Ekologům ze společnosti Alka Wildlife se podařilo prostřednictvím fotopastí pořídit snímky, které dokazují návrat vlka na Šumavu. Vyfocen byl na pravém břehu lipenské přehrady v místech, kde byl v minulosti zaznamenán i výskyt rysa či losa. Důkaz pomocí rozboru DNA ale není. S největší pravděpodobností jde o migrujícího jedince. „Nemáme informace o tom, že by se v oblasti usadila například smečka,“ řekla Novinkám koordinátorka projektu Trans-Lynx Tereza Mináriková. Fotopasti vlka zachytily nedaleko Loučovic.

Populace vlků vyskytující se v oblasti Lužice na česko-německo-polském pomezí se podle Minárikové dále rozrůstá a migrace vlčích jedinců v okolí českých hranic je toho dokladem.

Zdroj: novinky.cz

Rubriku připravila: Mária Ramsová

KOSTKA CUKRU – ČESKÝ VYNÁLEZ

Kostka cukru nebo, chcete-li, cukr v kostkách – tak to je jedna z mnoha drobností, kterou dnes považujeme za samozřejmost a která poprvé spatřila světlo světa právě na území dnešní České republiky v Dačicích.

Stalo se tak při rafinérii cukru, kterou koncem 20. let 19. století v Dačicích založili bratři Grebnerovi. Původně počítali přímo s výrobou cukru, ale po neúspěších s pěstováním cukrovky na Dačicku se orientovali na zpracování dováženého cukru.

Třtinový cukr byl dovážen z italského přístavu v Terstu a později od 40. let zpracovávali již výhradně řepný cukr z domácích zdrojů. Pro naši kostku cukru je důležitý rok 1840, kdy na jaře do dačické cukerné rafinérie přichází z Vídně nový ředitel Jakub Kryštof Rad, rodák ze Švýcarska. Pod jeho vedením dochází k modernizaci podniku, zavádí nové stroje a roku 1842 i první parní stroj ve městě. Rafinérie prosperuje a vyváží cukr na jižní Moravu, východních a jižních Čech a do rakouského pohraničí.

Kde se vlastně vzal ten nápad na cukr v kostkách? Do této doby se totiž cukr běžně dodával v podobě homolí či jiných relativně velkých kusech nebo jako velké krystaly a pro použití se musel dělit nebo drtit na menší části. Při jednom takovém porcování cukru v létě 1841 se údajně zranila i manželka pana ředitele Rada, která se pak u svého chotě důrazně přimlouvala za nějaké praktické řešení, jež by odstranilo nepohodlné porcování cukrových homolí. Odpovědí bylo první balení přibližně 350 kostek cukru, jako dárek své ženě dva až tři měsíce po jejím nešťastném zranění. Tak se roku 1841 zrodil nový praktický vynález, který odstranil ono občas nebezpečné štípání velkých kusů cukru.

Ovšem trvalo další dlouhé měsíce, než se podařilo splnit všechny úřední náležitosti a bylo možné získat licenci na výrobu kostkového cukru a schválit patent. Toho se Jakub Kryštof Rad dočkal v lednu 1843 a ještě téhož roku na podzim se nový výrobek objevil na trhu. Dodávala se balení 250 kostek v krabičce s originální etiketou, která se prodávala za 50 krejcarů. Samotné kostky pak byly k mání ve dvou velikostech, jako kostka s hranou 1,5 cm a menší 1,2 cm. Spolu se samotným vynálezem zkonstruoval Jakub Kryštof Rad první zařízení a protokol na výrobu kostkového cukru, jež se do dnešních dnů v základě příliš nezměnil.

Osud rafinérie v Dačicích ovšem nebyl tak sladký jako produkty zde vyráběné. Přes uvedení novinky kostkového cukru se nepodařilo udržet továrnu, ležící mimo cukrovarnické oblasti, konkurenceschopnou a nakonec byla roku 1852 uzavřena. Jakub Kryštof Rad, který vkládal do nové výroby velké naděje, rezignoval a odešel zpět do Vídně. Ačkoli rafinérie sama nepřežila, její vynález – kostka cukru – se rozšířil po celém světě, ač bylo dlouho zůstávalo zapomenuto, kde se vlastně zrodila.

Jakub Kryštof Rad s manželkou - Památník kostce cukru v Dačicích - Kostkový cukr Juliana - CZ, EN, DE

Zdroj: Vlast.cz
Rubriku připravila: Mirka Schullerová a Mária Ramslová

APRÍL MÁ POBAVIT A ODVÉST POZORNOST OD VŠEDNÍCH STAROSTÍ

První duben se v mnoha zemích světa nese v duchu vtipů a nejrůznějších rošťáren. Od brzkého rána tak mezi sebou mnozí lidé doslova soutěží, kdo dřív koho napálí. Za kolébku těchto aprílových

srandiček je považována Francie, kde je tento den oslavován už od roku 1564. Pojmenován byl poisson d'avril podle ryby z papíru, kterou zde doteď děti vyrábějí a tajně lepí na záda druhých.

U nás se dochovala první písemná zmínka o aprílu z roku 1690, jejím autorem byl jistý Bartoloměj Chrystellia z Prahy. Častější zprávy o „aprílovém řádění“ se pak začaly objevovat na konci 18. století. Předpokládá se, že tento svátek vznikl zásluhou změny ročního období, kdy se ze smutné zimy stalo mnohem veselejší jaro. To mělo velký vliv na náladu většiny lidí, kteří tak začali vymýšlet nejrůznější neplechy.

Apríl se tehdy dodržoval nejen 1. dubna, ale také 30. dubna, od čehož se postupem upustilo. Lidé si nejčastěji dělali legraci ze svých příbuzných a známých, kterým posílali fiktivní nákupní seznamy. Sehnat věci, jako je bublinka do vodováhy, komáří sádlo nebo hodinářská motyka, to byl úkol pro všechny, kteří se nechali napálit.

Tradice aprílu se dodržuje i dnes, i když ne v takové míře, jak tomu bylo dříve. Apríl nejčastěji využívají pro zviditelnění nejrůznější výrobci a značky, kteří v ten den uvádějí na trh nejrůznější vychytávky, a přidávají se i světová média, která přicházejí s nejrůznějšími senzacemi.

Zdroj: novinky.cz

ČEŠTINA

Tentokrát něco jednoduchého.
Psaní sloves v přítomném čase.

Doplňte vynechaná I, Í, Y, Ý

Kdo to v-, hlás- se. Mysl-m si, že se mýl-š. Na podzim kresl-me ovoce a barevné listy. Příslaví prav-, že sytý hladovému nevěř-. Sotva rybník zamrzne, kluci na něm brusl-. Vosí bodnutí bol-. Při vstupu do místnosti pozdrav-m přítomné. Mus-me si pospíšet, aby nám vlak neujel. Na chodbě vis- obrazy. Zahradník sáz- salát a kedlubny. Mluv-š skutečně pravdu? Mnohý pták v zimě hladov-. Někteří lidé si mysl-, že všemu rozum-. Nemocní trp- při změně počasí. Nepros-te zbytečně, rádi vám pomůžeme. Kdo sprav- tyto roztrhané kalhoty?

Zdroj: Kontrolní diktáty a pravopisná cvičení
Rubriku připravila: Radka Hejmalová-Millar

ZE ŽIVOTA NAŠICH KRAJANŮ

Čeští turisté v JAR – blog

Zaručený zážitek překvapení

Vždycky jsem měla ráda ambivalentní výroky, člověka nutí se nad nimi zamyslet a zároveň jsou tak pravdivé. Stejně to bylo i s mou návštěvou pravého nefalšovaného safari. Žádný Dvůr Králové, ale pěkně Kruger National Park. Na jedné straně stál záměr cesty – vidět minimálně velkou pětku, na druhé pak očekávání, zda vlastně vůbec něco uvidím.

A výsledek?

Následujte mě a doufám, že se budete cítit jako byste seděli v terénním „safari“ autě místo mě!

Začnu tedy přímo na bráně Kruger parku, když už ji člověk projede a podepíše veškeré papíry a dostane sáček na odpadky, může vyrazit vstříc svému kempu... Tedy klidně můžete vyrazit rovnou na objížďku, pokud nedorazíte v pět hodin a v kempu máte být ubytováni do sedmi! Samotnou „Kruger-tour“ jsme měli totiž v plánu až druhý den, pěkně od brzkých ranních hodin, jak se to dělává.

Volba padla na kemp Skukuza – je největší a hlavně byl od naší brány nejbližší, takže zase tak složité to rozhodování nebylo. 20 kilometrů se jevílo jako rychlý přesun, ale s povolenými padesáti kilometry v hodině? No a hlavně, kdyby to byla jen ta rychlost...

Během dvou a půl hodin, které nám ta cesta trvala jsme viděli nevídané! Slon, nosorožec, leopard, zebra, žirafa, kudu, impala, rozmanité druhy ptactva a to všechno nám šlo naproti... Někdy dokonce běželo, nebo letělo, je to nepopsatelný pocit, kdo byl v zoo, viděl zvířata, kdo byl na safari, zažil je.

Je pravda, že na bráně kempu jsme dostali moralizační kázání, že jsme přijeli pozdě, to, že to stálo za to, jsme jim nevysvětlovali... uhráli jsme to na špatnou orientaci v terénu. Prošlo to a my si, už po tmě, našli náš domek, rozdělali gril a opekli si buřty! I v noci bylo asi 30 stupňů nad nulou a na obloze takových hvězd, co jsem v životě neviděla, k tomu občas kolem proběhla nějaká ta opička... Můj popis je oproti zážitku chabý, byl to báječný večer v divočině, snad nejbáječnější, co jsem v Africe zažila! Tedy do doby, než jsem byla donucena bez baterky obejít celý kemp, abych našla vlastní příbytek, ale to není pro mé vyprávění až tak důležité!

Druhý den vstávačka za tmy a „hon“ na zvířata pokračuje: hroch, divoké prase, býk, hyena, šakal, divoký pes, lev, krokodýl, chameleon, želva, voduška, antilopa losí, pakůň, skáloléz, lesoň, mangusta a další ptáci, pavouci, které mám odškrtnuté v seznamu zvířat (ráda poskytnu... sami se budete divit, co zvířat existuje a my jich tolik viděli...).

Je to nepopsatelný zážitek, kterého si moc vážím a do zoo už nejdu.

Zdroj: <http://lenkavolfova.blog.idnes.cz/>
Rubriku připravila: Mária Ramsová

ZÁBAVA

HUMOR

Psychiatr se ptá paní Novákové: „Vyskytuje se u vás v rodině nějaký případ duševní úchylky?“
„Jo, jo, pane doktore. U mýho muže. Už dvacet let si myslí, že je hlava rodiny.“

V baru přistoupí mladík k pěkné slečně, která sedí u pultu sama, a zeptá se jí, jestli ji může pozvat na skleničku.

„Na hotel?!“ vykřikne ta slečna.

Ostatní hosté zpozorněli. Mladík vysvětluje: „Vy jste mě, slečno, nepochopila. Chci vás jen pozvat na malý drink.“

„Chcete mě pozvat na hotel?“ vyřvává ta slečna.

Lidé se otáčejí. Mladík, červený až za ušima, zmateně odchází.

Slečna ho rychle dohání a šeptá: „Promiňte, že jsem vyvolala rozruch, ale jsem studentka psychologie, a zajímá mě chování lidí v nečekaných situacích.“

„Cože?!“ zařve mladík na celý lokál, „pět set euro?!“

Zdroj: Humor.cz

Rubriku připravila: Mirka Schullerová a Mária Ramsová

RECEPTY

Recepty

Jak připravit kvásek a základní těsta na chleba

Chcete mít zaručeně čerstvý chléb a domov provoněný neopakovatelnou vůní? Upečte si chleba sami. Nabízíme recepty na základní těsta a postupy, jak připravit to úplně nejdůležitější. Chlebový kvásek.

K tomu, aby vznikl typický kvasový chléb, se musí v těstě vyvinout za vhodných podmínek kvasný plyn – oxid uhličitý, který je nezbytný pro pórovitost chlebové střídky. Stačí nechat při pokojové teplotě po dobu 4 až 6 dnů odpočívat chlebovou žitnou mouku smísenou s vodou, aby začala samovolně kvasit – ve hmotě se rozmnožují mikroorganismy a jejich produktem je žádaný kypřící plyn.

Chlebové těsto ve spíži

Kdysi byl chlebový kvásek běžnou surovinou v mnoha domácnostech. Hospodyně odkládaly z chlebového těsta malý kousek, který sloužil jako „očkovací“ prostředek pro další přípravu chleba. Pro tento účel seškrabávaly zbytky chlebového těsta ze stěn a dna díže, dřevěné nádoby, v níž se kvas a mouka mísily a těsto zrál. V menším krajáči kvásek přiživily trochou mouky a vlažné vody, a tak ho uchovaly pro příští pečení.

Otruby, burčák i pивní pěna

Dalším ze způsobů, jak se napomáhalo kynutí chleba, bylo kvašení otrub nebo celozrnné mouky, spařené horkou vodou. Na přípravu kvásku se používaly jiné postupy a přísady podle místa a kraje. Někde se kvasilo i pomocí burčáku nebo moštu z vína či pивní pěny. I dnes vyžaduje příprava kvásku dost času a pečlivosti.

Kvásek z chlebové žitné mouky

Potřebujeme:

asi 500 g chlebové žitné mouky

vodu

vysokou keramickou nádobu alespoň na 3 l

misku pod džbán

dřevěnou vařečku a čistou utěrku

Jak na to:

1. den: Do nádoby dáme 200 g chlebové žitné mouky a 1/4 l vlažné vody. Zamícháme, přikryjeme a necháme stát při pokojové teplotě.
2. den: Přimícháme 100 g chlebové žitné mouky, přidáme 1/4 l vody, přikryjeme a znovu necháme stát.
3. den: Opět přimícháme 100 g chlebové žitné mouky a 1/8 l vody, přikryjeme utěrkou a necháme stát.
4. den: Přimícháme 100 g chlebové žitné mouky a 1/8 l vody, přikryjeme a necháme stát 24 hodin při pokojové teplotě.

Po uplynutí čtyř dnů by měl mít kvásek již svou charakteristickou kyselou vůní, konzistenci měkkého těsta a o jeho kvalitě svědčí i to, že se kolem nádoby slétají octové mušky. Nádoba musí být opravdu vysoká, protože někdy kvásek pořádně vypění.

Kvásek z chlebového těsta s kouskem droždí

Potřebujeme:

200 g pšeničné nebo žitné mouky nebo jejich směs

Vodu

50 g droždí

Jak na to:

Z přísad uhněteme těsto podobné chlebovému. Utvoříme bochníček, na povrchu ho posypeme moukou, zakryjeme utěrkou a necháme den, dva při pokojové teplotě. Je-li bochníček popraskaný, nastaly v něm již kvasné pochody. Pokud tomu tak není, promísíme znovu a necháme ještě den, dva odpočívat a pro lepší efekt můžeme k těstu přidat asi 5 g droždí, opět promísíme a pak těsto použijeme k výrobě chleba.

Bochníček rozpustíme ve vlažné vodě a kvásek použijeme k přípravě těsta. Těsto s takovým kváskem necháme kynout déle (asi 6 až 12 hodin).

Pšeničnožitný chléb s bramborami

Na 2 malé bochníky potřebujeme

- 1,5 kg pšeničné mouky (hladké nebo celozrnné, popřípadě obě ve stejném poměru)
- 400 g domácího žitného kvasu oživeného vlažnou vodou a moukou
- 1 až 2 lžičky soli
- asi 300 ml vody
- 500 g vařených brambor

Jak na to

Den před pečením si připravíme těsto z mouky a čerstvého nebo usušeného kvásku, případně kvásek nahradíme bochníčkem těsta z minulého pečení, který rozmocíme ve vlažné vodě. Kvásek můžeme nahradit 20 g droždí, chléb s domácím kváskem je však hodnotnější.

Mouku prosejeme do hlubší nádoby a uprostřed utvoříme důlek, do něhož nalijeme kvásek a vypracujeme těsto. Nádobu přikryjeme utěrkou a necháme přes noc kynout.

Ráno přidáme uvařené prolisované brambory, sůl a tolik vlažné vody, abychom uhnětlí pevné nelepivé těsto. Utvoříme z něj dva menší bochánky, vložíme je do košíčků nebo ošatek vyložených pomoučenou utěrkou. Těsto posypeme moukou, přikryjeme utěrkou a necháme dvě hodiny kynout.

Troubu předehřejeme na nejvyšší možnou teplotu a těsně před vsazením chleba vložíme na dno nádobu s horkou vodou.

Bochníky pečeme na pomoučeném nebo tukem vymazaném plechu. Po 10 až 15 minutách stáhneme na 150 °C a pečeme 40 až 50 minut.

Plech z trouby vyjmeme a chléb ihned potřeme vodou. Bochníky zabalíme do plátěných ubrousků a necháme důkladně vychladnout.

Chléb krájíme, až když je zcela vychladlý.

Domácí pšeničnožitný chléb

Na 2 malé bochníky potřebujeme

500 g pšeničné mouky hladké
500 g pšeničné mouky celozrnné
500 g žitné mouky chlebové
450 g domácího žitného kvásku
1 až 2 lžičky soli
1 lžičku mletého koriandru nebo kmínu
přibližně 300 ml vlažné vody

Jak na to

Mouky smícháme ve větší nádobě a dobře promícháme. Do důlku uprostřed vlijeme domácí kvásek, sůl a vlažnou vodu v takovém množství, abychom vypracovali pružné polotuhé těsto.

(Chceme-li kynutí urychlit, přidáme malý kousek droždí. Těsto pak kyne 1 až 2 hodiny. Jeho objem se zvětší aspoň o polovinu.)

Posypeme moukou, přikryjeme utěrkou a necháme kynout 24 hodin. Vykynuté těsto rozdělíme na válu na dvě části a vytvoříme kulaté bochníčky. Necháme je kynout na plechu nebo v košíkách (ošatkách) ještě asi hodinu.

Předehřejeme troubu na nejvyšší teplotu a bochníky vyklopíme na pomoučený nebo tukem vymazaný plech a vsadíme do trouby na prostřední lištu. Troubu zpočátku neotvíráme. Po 10 až 15 minutách stáhneme teplotu na 150 °C a pečeme 40 až 50 minut.

Vyjmeme z trouby a potřeme vodou. Zabalíme do plátěných ubrousků a necháme vychladnout nejlépe do druhého dne a teprve pak chléb krájíme.

Konzumní chléb

Na 1 větší bochník potřebujeme:

450 g žitné mouky chlebové
550 g pšeničné mouky hladké
2 lžičky soli
1 lžičku kmínu
50 g domácího kvásku
20 g droždí
špetku cukru
1 tabletu celaskonu
vodu

Jak na to

Smícháme mouky s kmínem, utvoříme důlek, kam rozdrobíme droždí, posypeme špetkou cukru, rozředíme a droždí necháme zmnožit. Přidáme kvásek, sůl a rozpuštěný celaskon a s moukou a další vodou zpracováváme na těsto. Musí být vláčné a pružné. Hněteme je rukama nebo elektrickým hnětačem, aby se nelepilo. Bochánek přikryjeme utěrkou a necháme kynout. Když zvětší objem o polovinu, necháme ho ještě asi 45 minut kynout na chladnějším místě.

Předejdeme troubu a chléb dáme na plech posypaný moukou. Pečeme 15 minut při nejvyšší teplotě, pak snížíme na 160 °C a zvolna dopékáme. Občas zastříkneme vodou. Propečení kontrolujeme po 45 minutách vpichem špejle. Na závěr teplotu opět zvýšíme na 200 °C. Upečený chléb potřeme vodou a necháme vychladnout.

Zdroj: <http://www.ireceptar.cz/>

ZDRAVÍ

JAK NA NEMOCI

Kořeněná limonáda proti bolesti v krku

600 ml vody, 2 hřebíčky, 2 kuličky nového koření, kousek celé skořice, šťáva z celého citronu, med
Dáme vařit vodu a koření do hrnce, přikryjeme a 10 minut pomalu vaříme (ne kлокotem). Po uvaření scedíme, přidáme lžici medu a šťávu z celého citronu. Pijeme co nejvíce horké.
Je to příjemná varianta léčby.

Proti kašli

1 hrnek mléka, 1 žloutek, 1 lžička másla, 1 lžice medu
Vše umíchat v teplém mléce a vypít.

Křen s medem

Křen najemno nastrouháme, 2 lžice křenu smícháme se lžicí medu. Užívat bychom pak měli 3 x denně jednu čajovou lžičku, u dětí dávku raději o něco snížíme.
Už za moment po jeho konzumaci pocítíme, že se nám „spouští rýma“, snadněji odkašláváme a lépe se nám dýchá.

Cibulový sirup

Nakrájíme 3 cibule na kolečka. Postupně je vrstvíme do nádoby a prosypáváme cukrem (nejlépe třtinovým). Nakonec přikryjeme a necháme odstát. Za několik hodin pustí cibule šťávu, kterou slijeme do skleničky. Sirup podáváme při kašli několikrát denně po lžičkách.

Zdroj: příspěvek krajanu
Rubriku připravila: Mária Ramsová a Mírka Schullerová

SPRÁVNÁ ŘEŠENÍ

Kdo to ví, hlásí se. Myslím si, že se mýlíš. Na podzim kreslíme ovoce a barevné listy. Přísloví praví, že sytý hladovému nevěří. Sotva rybník zamrzne, kluci na něm bruslí. Vosí bodnutí bolí. Při vstupu do místnosti pozdravím přítomné. Musíme si pospíšet, aby nám vlak neujel. Na chodbě visí obrazy. Zahradník sází salát a kedlubny. Mluvíš skutečně pravdu? Mnohý pták v zimě hladoví. Někteří lidé si myslí, že všemu rozumí. Nemocní trpí při změně počasí. Neprosíte zbytečně, rádi vám pomůžeme. Kdo spraví tyto roztrhané kalhoty?

Ano, správně, ve slovesech v přítomném čase píšeme vždy měkké I, Í. Proto to bylo dnes tak jednoduché.